

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra pedagogiky a Ústav sociálnych vied

**PROBLEMATIKA
SOCIÁLNO-PATOLOGICKÝCH JAVOV
V ŠKOLSKOM PROSTREDÍ –
– STAV, PREVENCIA, RIEŠENIE**

Zborník príspevkov

z medzinárodnej vedeckej konferencie

konanej 16. novembra 2007 v Ružomberku

Ružomberok 2007

Editori:

Doc. PaedDr. Tomáš Jablonský, PhD.

PaedDr. Katarína Tišťanová, PhD.

Technické spracovanie:

Mgr. Anton Kulan

Recenzenti:

Prof. PhDr. PaedDr. Martin Žilínek, PhD.

Prof. Dr.hab. Marian Nowak, PhD.

Publikácia neprešla jazykovou úpravou.

Zborník vyšiel ako súčasť projektu KEGA MŠ SR č. 3/5263/07.

ISBN: 978-80-8084-246-8

Obsah

MIKULÁŠ D.: Príhovor.....	7
HLAVNE REFERÁTY	8
MIKOLÁŠIK M.: Problematika sociálno-patologických javov v školskom prostredí z pohľadu Európskej únie.....	9
HRONCOVÁ J.: Prevencia sociálnopatologických javov v školskom prostredí – súčasný stav, problémy, perspektívy.....	10
VAŠUTOVÁ M.: Šikana a deti se specifickými vývojovými poruchami učení a chování....	20
PRÍSPEVKY ÚČASTNÍKOV KONFERENCIE	33
BAČÍK J.: Sociálno-patologické javy pri výchove a vzdelávaní mladistvých odsúdených	34
BACZYŃSKI A.: Antywychowawcze oblicze Internetu – w świetle badań i nauczania Kościoła.....	40
BAK T.: Terminologiczne aspekty subkultur młodzieżowych.....	55
BEŁCH K.: Problemy wychowawcze dzieci i młodzieży związane z recepcją masowego przekazu.....	63
BIS D.: Zagrożenia dla procesu edukacji w kontekście globalnych przekazów medialnych	72
BURSOVÁ J.: Socializácia dieťaťa ako prevencia pred sociálno-patologickými javmi.....	82
CADER S.: Zjawisko "fali" w szkołach ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych Formy agresji wśród uczniów	89
CUDAK S.: Profilaktyka wychowawcza w szkole w zapobieganiu przemocy i agresji wśród uczniów.....	97
DAŇO J.: Negatívne správanie sa rómskych detí v školskom prostredí	103
DASZYKOWSKA J.: „Fala” w szkole w opinii uczniów i nauczycieli.....	107
DOMAGAŁA-ZYŚK E.: Poczucie wsparcia społecznego ze strony osób znaczących u uczniów szkoły katolickiej.....	120
DVORSKÁ S.: Kriminalita a delikvencia mládeže prevencia a riešenie z pohľadu sociálneho pracovníka.....	130

ELIÁŠOVÁ E.: Príčiny, dôsledky a prevencia zneužívania drog – Námet na stretnutie v malých skupinách: Výkrik noci, počuješ ho?	136
EMMEROVÁ I.: Realizácia prevencie sociálnopatologických javov na základných a stredných školách a problémy koordinátorov prevencie	143
GAJDOŠÍKOVÁ-ZELEIOVÁ J.: Muzikoterapeutické prvky v edukácii	154
GALLOVÁ I.: Spolupráca rodiny a školy pri prevencii sociálno-patologických javov	165
GEJDOŠ M.: Formy, príčiny šikanovania – význam preventívnej ochrany rodiny pred jej šírením.....	177
GERŠICOVÁ Z.: Štruktúrovaná dráma ako prevencia šikanovania na 1. stupni ZŠ	185
GRZESIAK-WITEK D., SOBOLEWSKI P.: Uczniowie z wadami wymowy w szkole (aspekt pedagogiczny)	194
GUBRICOVÁ J.: Prevencia sociálno-patologických javov v školských kluboch detí	203
HOLLÁ K.: Vybrané rizikové faktory násilia a agresie medzi žiakmi v školskom prostredí	210
HOLLÁ Z.: Konfliktné situácie a ich vplyv na žiakov mladšieho školského veku.....	219
CHAŁAS K.: Zachowanie patologiczne a godność człowieka.....	226
JABLONSKÝ T.: Aggressive Behavior in the School – Basis and Solving.....	232
JURČOVÁ Z.: Charakter učiteľa kresťana, súčasť prevencie psychopatologických javov v školskom prostredí.....	240
KOCHANOWSKA E.: Uczniowie klas gimnazjalnych wobec zagrożeń internetem – problemy profilaktyki szkolnej.....	250
KOLDEOVÁ L.: Šikanovanie v školskom prostredí – príčiny a možné riešenia	258
KOLIBOVÁ D.: Agresivita dieťaťa – závažný výchovný problém rodiny a školy.....	266
KOMOROWSKA B.: Wychowanie ku wartościom a profilaktyka zachowań problemowych	273
KOŠČ S.: Výchova k solidarite v rodine a v škole – náčrt problematiky.....	283
KOVÁČOVÁ B.: Prejavy a zvládanie agresívneho správania v základnej škole.....	291
KULA-LIC J.: Wtórne zaburzenia emocjonalne u uczniów z dysleksją	302
LEHENOVÁ A.: Fenomén šikanovania a úroveň sebaúcty žiaka	311

ŁUKA M., TRUSKOLASKA J.: Nadmierna praca rodziców w opinii uczniów i nauczycieli – na podstawie badań własnych	321
MACHNIO D.: Związek Harcerstwa Polskiego jako organizacja pożytku publicznego zapobiegająca patologii wśród dzieci i młodzieży	331
MAJ A.: Problemy wychowawcze w polskich szkołach katolickich.....	338
MALOVÁ-NIKLOVÁ M., KAMARÁŠOVÁ L.: Šikanovanie ako sociálno-patologický jav a možnosti jeho prevencie v školskom prostredí.....	346
MARZECZ A.: Przemoc wśród uczniów w środowisku szkolnym.....	354
MARZEC D.: Komunikacja wewnątrzrodzinna i jej wpływ na dysfunkcjonalność rodziny i niedostosowanie społeczne dziecka.....	366
MAZUR P.: Miłosierdzie wyzwaniem współczesnej szkoły	380
MICZKA T.: Problematyka patologii społecznych w edukacji medialnej	387
MOTOW I.: Personalistyczno-aksjologiczny wymiar resocjalizacji nieletnich przez sport	397
NEHREROVÁ E., LORKOVÁ P.: Rovesnícky program ako efektívna prevencia stratégié	407
ONDREJKOVÁ A.: Význam pohybovej aktivity v prevencii sociálno-patologických javov	419
PASTERNAKOVÁ L., ČUBIRKOVÁ J.: Anorexia a bulímia – súčasný problém mladej generácie.....	426
PODMANICKÝ I.: Preventívna funkcia výchovného štýlu učiteľa etickej výchovy v školskej edukácii.....	431
PRZYBYCIEN K.: Czasowa dysfunkcyjność rodziny jako jeden ze skutków wielkiej migracji zarobkowej.....	436
REMBIERZ M.: Bezradność i samodzielność jako kategorie pedagogiczne Od rozpoznania patologii do kształtowania podmiotowości	446
RUSZKIEWICZ D.: „Szykanowanie kotów” – przemoc czy szkolny rytuał?.....	455
RYBOVÁ K.: Kresťanské organizácie ako jedna z možností prevencie sociálno-patologických javov detí a mládeže	464
RYNIO A.: Najczęstsze uwarunkowania niepowodzeń edukacyjnych dzieci w młodszym wieku szkolnym	468
SIDOR B.: Rola rodziców i nauczycieli w zapobieganiu powstawania trudności społecznych u uczniów z niepełnosprawnością	479

ŠIMEGOVÁ M.: Úloha školského psychológa v prevencii a intervencii školského šikanovania na základnej škole.....	488
ŠNIADKOWSKI M.: Animacja a zachowania patologiczne	495
SOBOLEWSKI P., GRZESIAK-WITEK D.: Stopień wiedzy na temat padaczki i zachowania społeczne w stosunku do chorych w środowiskach studenckich Sandomierza i Ostrowca Świętokrzyskiego	507
STUPÁK B.: Združenie Mladí ľudia a život – peer aktivity a prevencia založená na pocitoch „Môžeš to zmeniť“	516
SZLUZ B.: Integracja czy stygmatyzacja osób niepełnosprawnych.....	524
TAMÁŠOVÁ V., BRUNCLÍKOVÁ Z.: Identifikácia modálnej osobnosti agresora a obeť ako východisko boja proti šikane na školách.....	534
TIŠŤANOVÁ K., TICHÝ L.: Rovesnícky program ako efektívna stratégia prevencie.....	549
UHRINOVÁ M.: Prevencia šikanovania na základných školách.....	554
VAVREČKOVÁ V.: Význam preventívnej sociálnej práce v školskom prostredí.....	559
WALC W.: Przemoc rówieśnicza w szkole – o potrzebie profilaktyki.....	562
WĘGRZYN-BIAŁOGŁOWICZ K.: Portret psychologiczny dziecka doświadczającego przemocy	573
WITEK P.: Nieregulaminowa absencja szkolna gimnazjalistów jako przejaw niedostosowania społecznego.....	588
ZEMANČÍKOVÁ V.: Sociálno-pedagogický výskum syndrómu CAN a jeho prevencia v kompetencii učiteľa.....	597
ZIMNY J.: „Pokolenie JP II” Drogą na odrodzenie moralne społeczeństwa.....	605
ZUBELEWICZ J.: O przemocy uczniów wobec nauczycieli w Polsce (wraz z fragmentami tekstów Korczaka)	615
ŽARNOVIČANOVÁ R.: K niektorým otázkam delikvencie detí a mládeže	625
PEER DOBROVOLNÍCTVO	634
JANÍKOVÁ K.: Socializácia dieťaťa ako prevencia pred sociálno-patologickými javmi ..	635
ADRESÁR ÚČASTNÍKOV KONFERENCIE.....	663

Miłosierdzie wyzwaniem współczesnej szkoły

Piotr Mazur

Abstract

In the days of social-cultural transformations, the main aim of the school is to introduce young people into the world of moral values. The role of mercy constitutes the priority aim of contemporary education. The school community should be mainly concerned with: educational school programmes, the problems of disabled students and care functions of the school. Collective efforts ought to contribute to improve educational conditioning of those who need outside support.

Príspevok

W dobie współczesnych przemian kulturowo-społecznych, jako główny cel szkoły jawi się wprowadzenie młodzieży w świat wartości moralnych. Jednocześnie za priorytetowe zadanie współczesnej edukacji uznać należy kształtowanie postawy miłosierdzia¹.

Jan Paweł II w encyklice *Dives in misericordia* wyjaśniając pojęcie miłosierdzia, stwierdził, że: „Jest to miłość czynna, miłość, która zwraca się do człowieka, ogarnia wszystko, co składa się na jego człowieczeństwo. Miłość ta w sposób szczególny daje o sobie znać w zetknięciu z cierpieniem, krzywdą, ubóstwem, w zetknięciu z całą historyczną „ludzką kondycją”, która na różne, sposoby ujawnia ograniczoność i słabość człowieka, zarówno fizyczną, jak i moralną”².

Właściwy sens miłości miłosiernej objawia się wtedy, gdy niesiemy pomoc tym, którzy sami nie radzą sobie z życiem i którzy nie mogą nam w żaden sposób odpłacić za naszą miłość. w rzeczywistości szkolnej przejawia się on przede wszystkim w pomocy uczniom chorym, biednym, zagubionym i bezradnym³.

Szkoła jak i środowisko lokalne powinny integrować się wokół takich zagadnień jak: program wychowawczy szkoły, problem uczniów specjalnej troski oraz funkcje opiekuńcze szkoły. Wspólnie podejmowane działania winny przyczyniać się do poprawy warunków edukacyjnych uczniów potrzebujących wsparcia z zewnątrz.

¹ Por. K. Chałas, w *stronę kultury dawania*, Kielce 2001, s. 7.

² Jan Paweł II, *Dives in misericordia*, 3.

³ Por. M. Dziewiecki, *...miłość pozostaje*, Częstochowa 2001, s. 185.

Wychować nowego człowieka

Pojęcie „nowego człowieka” pojawia się w nauczaniu św. Pawła. Określenie to oznaczało człowieka odrodzonego w chrzcie, który został uzdolniony do prawdziwej świętości, tzn. zgodnej z Ewangelią⁴. List do Kolosan zawiera katalog cnót „nowego człowieka”: miłość, serdeczne miłosierdzie, dobroć, pokorę, łagodność, cierpliwość, przebaczenie, pokój⁵.

Koncepcję wychowania nowego człowieka opracował ks. Franciszek Blachnicki⁶. W jego ujęciu „nowy człowiek” winien być człowiekiem zintegrowanym. Postulat wewnętrznej integracji wyraża się poprzez osiągnięcie stanu jedności pomiędzy prawdami i zasadami poznawanymi i uznawanymi za słuszne a wyznawanymi i stosowanymi w życiu codziennym⁷.

Mocnym akcentem w procesie wychowania „nowego człowieka” jest miłosierdzie. Formuła „posiadanie siebie w dawaniu siebie” wyraża sposób istnienia osoby. Zasada ta ściśle łączy się z nauką Soboru Watykańskiego II. Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes* poucza, że człowiek „nie może odnaleźć się w pełni inaczej jak tylko poprzez bezinteresowny dar z siebie samego”(24).

Proponowana przez Blachnickiego formacja zakłada kształtowanie w wychowankach postaw altruistycznych. „Nowego człowieka” realizuje siebie przede wszystkim przez bezinteresowną służbę. w postawie służby drugiemu człowiekowi osiąga swą pełnię, szczyt człowieczego piękna i szlachectwa. Podczas swojej ostatniej podróży apostołskiej do Polski w 2002 roku, papież Jan Paweł II gorąco prosił: „Potrzeba „wyobraźni miłosierdzia”, aby przyjść z pomocą dziecku zaniedbanemu duchowo i materialnie; aby nie odwracać się od chłopca czy dziewczyny, którzy zagubili się w świecie różnorodnych uzależnień lub przestępstwa; aby nieść radę, pocieszenie, duchowe i moralne wsparcie (...)”⁸.

Proponowana przez Blachnickiego pedagogia „nowego człowieka” winna być wyznacznikiem dla szkolnych i klasowych programów wychowawczych. Ogromną szansą dla realizacji tego programu jest Ruch Światło-Życie, który poprzez swoją działalność formacyjną uwrażliwia młodzież na krzywdę ludzką i kształtuje postawę ofiarnej pomocy drugiemu człowiekowi.

⁴ Por. Ef 2, 15; 4, 17-24; Kol 3,10.

⁵ Por. Kol 3, 12-15.

⁶ Zob. F. Blachnicki, *Metoda przeżyciowo-wychowawcza dziecięcych rekolekcji (studium pedagogiczno-pastoralne)*, Lublin 1963 (mps BKUL); tenże, *Oaza Nowego Życia pierwszego stopnia. Podręcznik dla moderatorów i animatorów*, Lublin 1977, s. 23-33; tenże, *Charyzmat i Wierność. do Ruchu Światło-Życie z Obczyzny 1981-1984*, Carlsberg 1985, s. 103-124; tenże, *Charyzmat „Światło-Życie”*, Kraków 1987, s. 27-39.

⁷ Por. Blachnicki, *Charyzmat „Światło-Życie”*, s. 33.

⁸ Jan Paweł II, *Homilia na krakowskich Błoniach*, 18.08.2002 r.

Kształcenie integracyjne

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia za „dziecko niepełnosprawne uważa się takie dziecko, które bez specjalnych ulg ani pomocy z zewnątrz jest całkowicie, długotrwale lub w znacznym stopniu niezdolne do uczestnictwa w grupie prawidłowo rozwiniętych i zdrowych rówieśników”⁹.

Z danych statystycznych z 2002 roku wynika, że w Polsce żyje 6 941 652 dzieci w wieku od 0 do 14 lat, z tego u 184 206 dzieci występuje niepełnosprawność. Jako ważne zadanie pedagogiczne wskazać należy konieczność zorganizowania im pomocy rewalidacyjnej oraz uczestnictwa w życiu społecznym¹⁰.

Integracyjny system edukacji i wychowania polega na w miarę maksymalnym włączeniu uczniów niepełnosprawnych do zwykłych szkół, aby w ten sposób umożliwić wzrastanie w gronie swoich rówieśników. Natomiast osobom przebywającym w zakładach opiekuńczych zapewnia się jak najczęstsze kontakty z zewnętrznym środowiskiem społecznym¹¹. Aleksander Hulek wyjaśnia, że „celem integracji jest [...] umożliwienie poszkodowanym na zdrowiu osobom prowadzenia normalnego życia i możliwie na tych samych warunkach jak innym członkom określonych grup społecznych. Integracja zakłada udostępnienie młodzieży upośledzonej na zdrowiu korzystania ze wszystkich stopni szkolnictwa – podstawowego, ogólnokształcącego i zawodowego, zdobyczy kulturowych i form czynnego wypoczynku”¹².

Kształcenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej może mieć następujące formy:

- włączenie do zwykłych klas;
- specjalne klasy w zwykłych szkołach;
- szkoły specjalne;
- nauczanie w domu¹³.

Kształcenie integracyjne domaga się współpracy szkoły z samorządem lokalnym. Powinna ona dotyczyć wspólnej troski o to, by osoby niepełnosprawne miały nauczanie:

- zindywidualizowane – dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów;
- dostępne – pozbawione barier architektonicznych, komunikacyjnych itp.;

⁹ Cyt. za: M. Borkowska, *Niepełnosprawność ruchowa dzieci, w: Uczeń z niepełnosprawnością ruchową w szkole ogólnodostępnej*, pod red. M. Loska, D. Myślińskiej, Warszawa 2005, s. 7.

¹⁰ Por. T. Serafin, *Wprowadzenie, w: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole*, pod red. T. Serafin, Warszawa 2005, s. 3.

¹¹ Por. A. Hulek, *Integracyjny system kształcenia i wychowania, w: Pedagogika rewalidacyjna*, Warszawa 1980, s. 492.

¹² Tamże, s. 493. Zob. K. J. Zabłocki, *Dziecko niepełnosprawne, jego rodzina i edukacja*, Warszawa 1999.

¹³ Por. Hulek, *Integracyjny system...*, s. 495.

- powszechne – zapewniające możliwość nauki w co najmniej takich samych warunkach, co inni rówieśnicy.

Według danych identyfikacyjnych szkół i placówek SIO z 15 września 2005r. szkół specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością – 278. Natomiast szkół specjalnych przysposabiających do pracy na podbudowie 8-letniej szkoły podstawowej – 5¹⁴.

W województwie lubelskim w obecnym roku szkolnym funkcjonuje ogółem 79 placówek z oddziałami integracyjnymi, w tym 22 przedszkoli, 37 szkół podstawowych, 14 gimnazjów i 6 szkół ponadgimnazjalnych¹⁵.

Pomoc materialna

Podstawową funkcją opiekuńczo-wychowawczą szkoły jest stworzenie jak najbardziej odpowiednich warunków do rozwoju dziecka. Mają one umożliwić pełną realizację potrzeb biologicznych i psychicznych młodzieży. Dlatego też w pracy oświatowej winniśmy zwracać szczególną uwagę na potrzeby uczniów z rodzin ubogich.

Uczniowie w szkole spędzają od 5 do 8 godzin dziennie. w tym czasie należy młodzieży umożliwić zaspokojenie jej potrzeb. do najbardziej podstawowych potrzeb, które należy zapewnić uczniom zaliczamy: dostęp do szkolnej stołówki, bezpieczeństwo w szkole i w drodze do szkoły oraz opiekę lekarską.

Niezaspokojenie potrzeb biologicznych (m.in. zakłócenie trybu życia, sposobu odżywiania) może powodować niedoboru rozwoju fizycznego i zmniejszenie odporności organizmu. Zaburzenia somatyczne negatywnie wpływają na wyniki nauczania. Niepowodzenia szkolne wynikają z obniżonej zdolności do pracy, szybszego męczenia się, opuszczania zajęć lekcyjnych ze względu na zły stan zdrowia. Ponadto nieprawidłowości w rozwoju somatycznym ujemnie wpływają na układ nerwowy, co powoduje wzmożoną pobudliwość psychiczną¹⁶.

Postępująca pauperyzacja społeczeństwa sprawia, że znaczna część rodzin nie jest w stanie zapewnić racjonalnego żywienia. Obserwacja życia szkolnego wykazuje, że znaczny procent uczniów nie spożywa pierwszego śniadania w domu rodzinnym. Ponadto z powodu ubóstwa nie przynoszą ze sobą żadnego posiłku. w związku z powyższym przed szkołą i samorządem lokalnym spoczywa obowiązek zaspokajania głodu. w tej dziedzinie współpraca samorządu i szkoły winna skupić się na organizowaniu drugich śniadań i darmowych obiadów dla najuboższych uczniów.

¹⁴ Por. www.mein.gov.pl.

¹⁵ Por. www.kuratorium.lublin.pl.

¹⁶ Por. I. Jundziłł, *Szkoła. Opiekuńczo-wychowawcze funkcje szkoły*, w: *Encyklopedia pedagogiczna*, red. W. Pomykała, Warszawa 1997, s. 790.

Podejmowane działania świadczą, że zarówno szkoła, jak i samorzady dostrzegają skalę tego niepokojącego zjawiska i w miarę możliwości niesiona jest odpowiednia pomoc. Ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. ustanowiła program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Ma on na celu:

- długofalowe działanie w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży poprzez;
- ograniczenie zjawiska niedożywienia;
- upowszechnianie zdrowego stylu żywienia;
- poprawę poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach;
- rozwój w gminach bazy żywnościowej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.

Z szacunków wynika, że programem dożywiania zostanie objętych około 1,5 mln osób rocznie.

Pomoc uczniom z rodzin ubogich może mieć niezwykle cenny aspekt wychowawczy. Studiując przedwojenną prasę Lubelszczyzny natrafiłem na ciekawą akcję „Samopomocy”. Zadaniem tych kół było niesienie pomocy materialnej, naukowej i moralnej, m.in. uczniowie z zamożniejszych domów przynosili podwójne drugie śniadania, aby dzielić się nimi z biedniejszymi kolegami i koleżankami. Ponadto każdego roku urządzano wigilię i choinkę dla biedniejszych uczniów. Istniejące Szkolne Koła „Caritas”, PCK, a także samorzady uczniowskie mogą w swej pracy nawiązywać do tego rodzaju solidarności uczniowskiej.

Rozdział 8a ustawy o systemie oświaty z 1991 r. określa zasady udzielania pomocy materialnej uczniom. Jej celem jest:

- wyrównanie szans edukacyjnych uczniów pochodzących z rodzin ubogich;
- stworzenie możliwości równego uczestnictwa w życiu społeczności szkolnej;
- zmniejszenie różnic w dostępie do edukacji na wyższym poziomie;
- upowszechnianie wykształcenia średniego;
- pokonanie sporadycznych sytuacji kryzysowych wynikających ze zdarzeń losowych.

Formy świadczonej pomocy:

- stypendium szkolne – przyznawane jest uczniowi, który znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Może ono być udzielone w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów

udziału w zajęciach edukacyjnych oraz pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym (np. zakup podręczników);

- zasiłek szkolny – może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego;
- programy rządowe na rzecz uczniów:
 - program wyrównywania warunków startu szkolnego uczniów „Wyprawka szkolna”. Adresatami programu są uczniowie klas pierwszych szkół podstawowych z najuboższych rodzin;
 - program wspierania powstawania i realizacji regionalnych lub lokalnych programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży: „Aktywizacja i wspieranie jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie udzielania uczniom pomocy materialnej o charakterze edukacyjnym”;
 - program wyrównywania szans edukacyjnych uczniów pochodzących z rodzin byłych pracowników państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej na lata 2006 – 2008.

Zapoczątkowany po 1998 roku proces przemian w systemie edukacyjnym domaga się ścisłej współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym. Praca dydaktyczna i wychowawcza placówek oświatowych wymaga istotnego wsparcia ze strony samorządu lokalnego, jak również instytucji i organizacji społecznych. w wielu dziedzinach wspólne działania mogą w znacznym stopniu przyczynić się do poprawy wyników nauczania. Czynnikiem, który powinien sprzyjać integracji podmiotów szkoły jest miłosierdzie.

W dobie współczesnych przemian kulturowo-społecznych, jako główny cel szkoły jawi się wprowadzenie młodzieży w świat wartości moralnych. Za priorytetowe zadanie współczesnej edukacji uznać należy kształtowanie postawy miłosierdzia. Szkoła jak i środowisko lokalne powinny integrować się wokół takich zagadnień jak: program wychowawczy szkoły, problem uczniów specjalnej troski oraz funkcje opiekuńcze szkoły. Wspólnie podejmowane działania winny przyczyniać się do poprawy warunków edukacyjnych uczniów potrzebujących wsparcia z zewnątrz.

Bibliografia

Blachnicki F., Metoda przeżyciowo-wychowawcza dziecięcych rekolekcji (studium pedagogiczno-pastoralne), Lublin 1963 (mps BKUL).

Blachnicki F., Oaza Nowego Życia pierwszego stopnia. Podręcznik dla moderatorów i animatorów, Lublin 1977.

Blachnicki F., Charyzmat i Wierność. do Ruchu Światło-Życie z Obczyzny 1981-1984, Carlsberg 1985.

Blachnicki F., Charyzmat „Światło-Życie”, Kraków 1987.

Borkowska M., Niepełnosprawność ruchowa dzieci, w: Uczeń z niepełnosprawnością ruchową w szkole ogólnodostępnej, pod red. M. Loska, D. Myślińskiej, Warszawa 2005.

Chałas K., w stronę kultury dawania, Kielce 2001.

Dziewiecki M., ...miłość pozostaje, Częstochowa 2001.

Hulek A., Integracyjny system kształcenia i wychowania, w: Pedagogika rewalidacyjna, Warszawa 1980.

Jan Paweł II, Dives in misericordia.

Jundził I., Szkoła. Opiekuńczo-wychowawcze funkcje szkoły, w: Encyklopedia pedagogiczna, red. W. Pomykało, Warszawa 1997.

Mazur P., Szkolnictwo na Lubelszczyźnie w świetle prasy lokalnej 1918-1939, Lublin 2004.

Serafin T., Wprowadzenie, w: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole, pod red. T. Serafin, Warszawa 2005.

Zabłocki K. J., Dziecko niepełnosprawne, jego rodzina i edukacja, Warszawa 1999.

www.mein.gov.pl

www.kuratorium.lublin.pl